

PELASTUSOPISTO

Huoneistopalojen jälkeisen väistötiloihin siirtymisen taustatekijät, esteet ja auttajat

Marjaleena Aatamila
Tarja Ojala
Juha Laitinen
11.6.2025

Esityksen sisältö

1. Tausta
2. Tavoitteet
3. Aineisto
4. Menetelmät
5. Tulokset
6. Pohdinta
7. Lähteet

Tausta

Pelastusalalla palokaasujen haitalliset vaikutukset tunnetaan. Asumisessa huoneistopalojen seurauksena asukkaat voivat altistua haitallisille yhdisteille, mutta haittaa ei välttämättä tunnisteta.

Liesipalo-hankkeessa todettiin, että jo patalapun pyrolysoituminen liedellä tai ruokaöljyn ylikuumeneminen pannulla tuottavat terveydelle haitallisia yhdisteitä. Siksi pientenkin palojen yhteydessä tulee arvioida väistötiloihin siirtymisen tarve. Varsinkin erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden kohdalla tämä on tärkeää.

Asumisturvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan tietoa sekä palokaasujen haitallisista vaikutuksista että väistötiloihin siirtymisen taustatekijöistä, edellytyksistä ja esteistä.

Tausta: Huoneistopalot-hanke

Huoneistopalot, asukkaiden altistuminen ja pelastuslaitosten toimintaohjeet (Huoneistopalot) –hanke 01.04.2023 - 30.04.2026

Rahoittaja on Palosuojelurahasto (PSR).

Hanketta koordinoi Pelastusopisto ja se toteutetaan yhteistyössä Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueiden pelastuslaitosten sekä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa.

Tavoitteena yhdenmukaisemmat toimintatavat:

- Asukkaille aiheutuvien riskien tunnistaminen
- Riskiryhmien ja erityistä tukea tarvitsevien ryhmien huomioiminen
- Yhteistyö eri tahojen välillä

Huoneistopalot-hanke

TP1: Tiedonhankinta palossa altistuneilta

TP2: Kokonaiskuva toimintatavoista huoneistopaloissa

TP3: Tietojen yhdistäminen ja analysointi

TP4: Toimintaohjeen laatiminen ja viestintä

Osatutkimuksen tavoite

Tavoitteena on saada kokonaiskuva väistötiloihin siirtymisen tarpeesta ja yleisyydestä

- Mitkä taustatekijät vaikuttavat asukkaiden asuntoon jäämiseen tai väistötiloihin siirtymiseen?
- Mitkä tekijät mahdollistavat tai estävät väistön?
- Ketkä tai mitkä toimijat auttavat huoneistopalotilanteissa?

Aineisto

- Kirjallisuus
- Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilaston (PRONTO) tiedot 2014-2023
- Onnettomuustutkintakeskuksen (OTKES) asuinhuoneistoissa syttyneiden rakennuspalojen tutkintaselostukset 2014-2023
- Järjestelmällisellä mediaseurannalla kerätyt tiedot asuntopaloista 2021-2023

Menetelmät

Tutkimus on monimenetelmäinen ja samaa ongelmaa tarkastellaan eri näkökulmista.

Aineiston analyysi on sekä kvantitatiivista että laadullista sisällönanalyysiä. Näiden lisäksi tutkimuksessa hyödynnetään tapausesimerkkejä.

Tulokset (PRONTO)

Aineisto antaa hyvän kuvan huoneistopaloista mutta ei tuota tietoa henkilöiden altistumisesta, väistöstä tai sen syytekijöistä, eikä pelastustoimen ulkopuolisista auttajista.

Paloturvallisuuden kehitys on ollut myönteinen, mutta huomaa poikkeama yleisestä kehityksestä.

Henkilövahingot	Yhteensä 2014-2023	KA/vuosi 2014-2018	KA/vuosi 2019-2023	Muutos (n)	Muutos (%)
Palokuolemat, kaikki (n)	605	71	50	-21	-29,1
Palokuolemat, rakennuspalo (n)	576	69	46	-23	-33,0
Loukkaantuneet, rakennuspalo (n)	5181	650	386	-264	-40,6
Pelastetut ja evakuoidut rakennuspalo (n)	16975	2153	1242	-911	-42,3
Palokuolemat, asuinrakennus (n)	500	59	41	-19	-31,6
-Pientalossa (n)	264	33	19	-14	-41,9
-Rivitalossa (n)	70	7	7	-1	-10,8
-Kerrostalossa (n)	145	17	12	-6	-33,3
- Muu tai tieto puuttuu (n)	21	1	3	2	

Tulokset (PRONTO) (2)

Pientalopaloissa on suhteessa enemmän tehtäviä ja palokuolemia sekä loukkaantuneita pelastajia kuin muissa talotyypeissä. Kerrostalopaloissa loukkaantuneiden osuus on muita suurempi ja palokuolemia on vähemmän.

Huomaa kuitenkin, että kaikista tilanteista ei ilmoiteta hätänumeroon (Liesipalotutkimuksen kyselyssä noin $\frac{3}{4}$ liesipalotilanteista jäi ilmoittamatta).

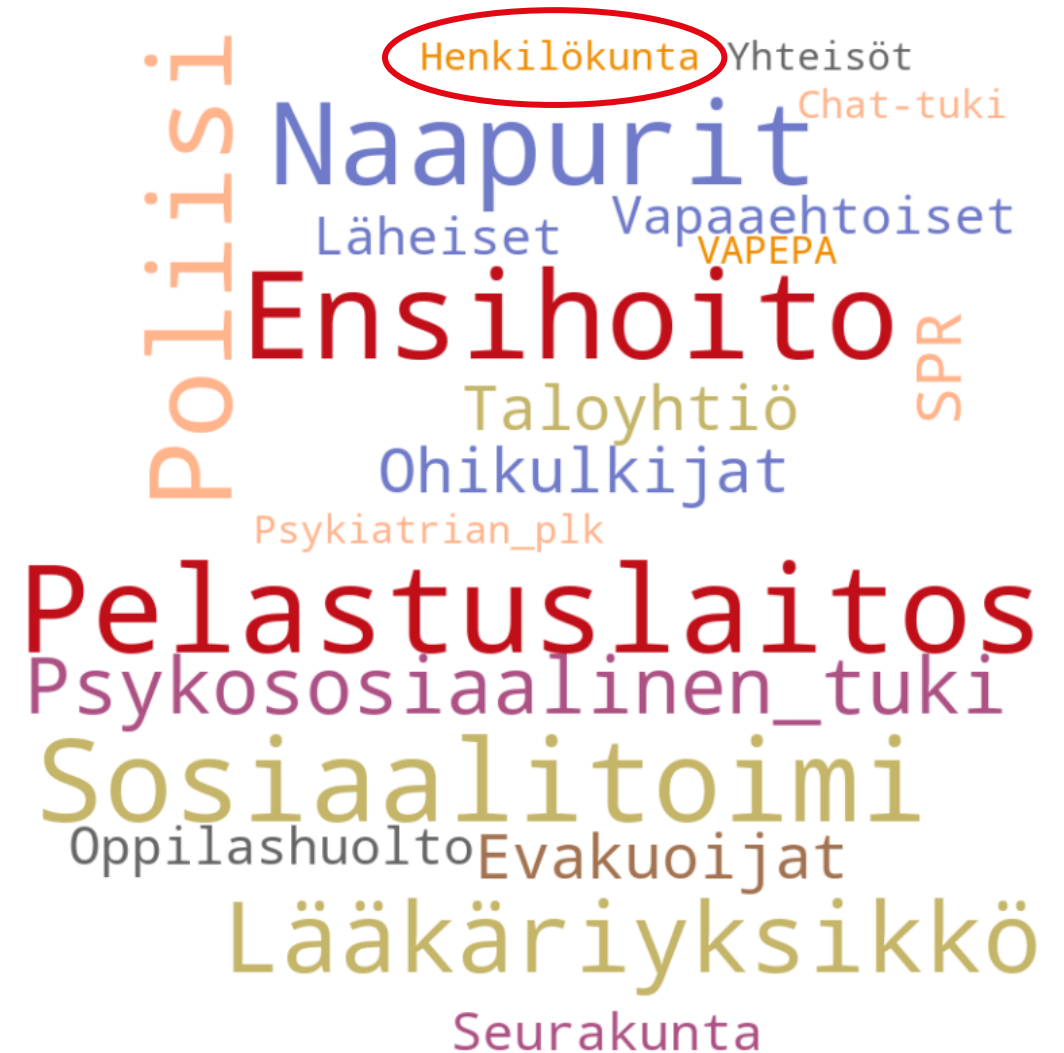
Rakennustyyppi	Pientalo	Rivitalo	Kerrostalo	Yhteensä
Asuntotyyppin osuus 2014-2023 (%) (n=2 680 652)	39,2	13,8	46,9	100,0
Tehtävien osuus (%) (n=28 325)	44,8	9,9	45,3	100,0
Palokuolemien osuus (%) (n=500)	56,0	13,0	31,0	100,0
Loukkaantuneiden osuus (%) (n=4 157)	34,3	11,3	54,4	100,0
Loukkaantuneiden pelastajien osuus (%) (n=144)	63,9	9,7	26,4	100,0
Henkilövahingot yhteensä, osuus (%) (n=4 801)	37,5	11,4	51,1	100,0
Palokuolemia / 1000 paloa	22	23	12	18

Tulokset (OTKES)

Tapaustietoa saatiin auttajista, altistumisesta, väistöstä ja väistöön liittyvistä ongelmista. Suurpaloissa on havaittavissa auttajien moninaisuus.

OTKESIN aineisto on valikoitunutta eli perustuu suuronnettomuuksiin, eikä anna tietoa pienehköistä, tavanomaisemmista huoneistopaloista.

Tulokset (mediaseuranta)

Noin ¼ PRONTOn paloista näkyi mediaseurannassa. Kerrostaloissa tapahtuneita paloja uutisoidaan mahdollisesti harvemmin kuin niiden osuus tehtävistä edellyttäisi. Niissä myös palokuolemia oli suhteessa vähemmän mutta vammautumisia enemmän.

Mediaseuranta kattoi lähes kaikki palokuolemat, loukkaantumisia uutisoitiin harvemmin. Auttajat ja väistö näkyvät satunnaisesti etenkin syventävissä artikkeleissa.

Auttajat samoja kuin OTKESin aineistoissa mutta eivät näy kaikissa uutisissa.

Paloja/vuosi	2021	2022	2023	Yhteensä
Asuinrakennusten palot mediassa (n)	487	725	745	1957
Mediaseurannan osuus PRONTON paloista (%)	16,7	25,5	26,2	22,8
Palojen osuus / vuosi	2021	2022	2023	Yhteensä
Pientalo (%)	45,4	49,0	46,3	47,1
Rivitalo (%)	11,5	9,2	7,4	9,1
Kerrostalo (%)	36,6	34,6	35,4	35,4
Muu tai ei tietoa* (%)	6,6	7,2	10,9	8,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

Nopea uutisointi altistaa virheille, eikä virheitä välttämättä oikaista.

Pohdinta (1)

Asuntoon jäämisen tai väistön taustatekijät

Luonnolliset syyt: asunnon tuhoutuminen, vakava vammautuminen tai hoidon tarve, kuolema

Suojaväistö tuli näkyville aineistoissa vain harvoin. Väistössä oli myös ongelmia.

Viranomaisten ohjaus näkyi isommissa paloissa. Kaikki asukkaat eivät toimi ohjauksen mukaan.

Asunnon terveysturvallisuuden arviointi näkyi aineistoissa vain poikkeustapauksissa.

Pohdinta (2)

Asuntoon jäämisen tai väistön mahdollistajat ja estäjät

Mahdollistajia ovat:

- Riittävä tuki ja tieto
- Kotivakuutus
- Konkreettinen väistötila

Väistöhalukkuutta voivat vähentää:

- Väistön kustannukset
- Tiedon puute asumisturvallisuudesta
- Omaisuuden suojeleminen

Pohdinta (3)

Auttajat

- Suunnitelmissa apu perustuu viranomaisiin ja organisoituun toimintaan, mutta todellisuudessa apua antavat usein myös maallikot/vapaaehtoiset, esim. naapurit
- Isoissa paloissa auttajia monelta taholta
- Pienissä paloissa auttajista voi olla puutetta

Pohdinta (4)

Palokaasuille altistuminen

Tietoa altistumisen mittaamisesta tai arvioimisesta on aineistossa vain harvoin.

Altistumisen vaara ei koske vain palaneessa huoneistossa olevia, vaan vaikutukset voivat olla paljon laajemmat. Altistuminen voi aiheutua myös rakennuksen ulkopuolisesta palosta. Tämä on huomioitava myös altistumisen arvioinnissa.

Aamulehti
11.5.2020

Tämä kaikki tiedetään Tampereen suurpalosta: sankka savu pakotti eristämään asuinalueen, kopterivideo näyttää tilanteen – Katso kuvagalleria valtavasta operaatiosta

Tampereen Lintuhytin asuinalue eristettiin sankan savun vuoksi muutamaksi tunniksi. Tulipalo syttyi aikaisin maanantaiaamuna jätteenkäsittelylaitoksella Tampereen Ruskossa. Tilanne saatiin hallintaan vasta illalla. Katso videolta, kuinka savu tunkeutui palonpölyä asuinalueelle.

Ylen verkkosivu
15.11.2024

Kymmenen päivän sammutusurakka vihdoinkin ohi jätelaitoksessa Tampereella

Kehitysehdotukset

Tiedon keruun kehittäminen on tarpeellista, jotta saadaan paloturvallisuuden kannalta välttämätöntä tietoa myös ihmisistä ja olosuhteista.

Myös tiedonkeruun jatkaminen, toimintamallin kehittäminen ja jalkauttaminen ovat välttämättömiä, jotta voidaan parantaa paloturvallisuutta ja vähentää altistumista.

Lähteet

Ojala, T., Aatamila, M. & Laitinen, J. (2025). Huoneistopalojen jälkeisen väistötiloihin siirtymisen taustatekijät, esteet ja auttajat. Teoksessa Juutinen, M. & Nygren H. (toim.). Pelastus- ja turvallisuustutkimus 2025, Pelastusopisto.
<https://www.pelastusopisto.fi/kirjasto-ja-tietopalvelut/julkaisut-ja-aineistot/pelastus-ja-turvallisuustutkimuksen-vuosikirja/>

Honkakunnas, T., Kanerva, J., Kokki, E., Liukkonen, H., Mäkelä, P., Nyman, E., Ojala T., & Paloluoma, P. (2025). Palontutkinnan tietotarpeet ja pelastusalan lainsäädäntöuudistukset. Palotutkimuksen päivät 2025. Pelastustieto (toimitettu kustantajalle).

Kannen kuva: Shutterstock

Dia 10: Sanapilvi luotu 5.6.2025 tekoälyllä M365 Copilot

Dia 15: Aamulehden 11.5.2020 artikkelin kuva: Toni Repo, Aamulehti; Ylen artikkelin 15.11.2024 kuva: Marjut Suomi, Yle

Muut kuvat: Pelastusopisto

Kiitos mielenkiinnosta!

PELASTUSOPISTO

Marjaleena Aatamila

029 5453 528

Etunimi.sukunimi@pelastusopisto.fi

PL 1122 (käyntiosoite: Hulkontie 83), 70821 Kuopio

PELASTUSOPISTO.FI

